

5126 - KUR'AN'DA TİLÂVET SECDELERİNİN YERLERİ

Soru

Okuduğumuz zaman secde etmemiz gereken, Kur'an'daki tilâvet secdeleri hangileridir?

Detaylı cevap

Kur'an'ın 15 yerinde(tilâvet) secdesi bulunmaktadır.

Nitekim Amr b. el-Âs'tan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisine Kur'an'da 15 adet secde okutmuştur. Bunlardan 3'ü mufassal sûrelerde, 2 tanesi Hac sûresindedir." (Ebu Davud, İbn-i Mâce, Hâkim ve ed-Dârekutnî rivâyet etmişlerdir. el-Münzirî ve en-Nevevî'de hadis için "hasen" demişlerdir.

Secde âyetleri şunlardır:

(الأعراف/206) (إن الذين عند ربك لا يستكبرون عن عبادته ويسبحونه وله يسجدون)

"Kuşkusuz Rabbin katındakiler O'na kulluk etmekten kibirlenmezler, Onu tesbih eder ve yalnız O'na secde ederler." (A'raf Sûresi: 206).

(الرعد/15) . (ولله يسجد من في السماوات والأرض طوعاً وكرهاً وظلالهم بالغدو والآصال)

"Göklerde ve yerde bulunanlar da, onların gölgeleri de sabah akşam, ister istemez sadece Allah'a secde ederler." (Ra'd Sûresi: 15).

(النحل/49) . (والله يسجد ما في السماوات وما في الأرض من دابة والملائكة وهم لا يستكبرون)

"Göklerde bulunanlar, yerdeki canlılar ve bütün melekler, büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler." (Nahl Sûresi: 49).

(الإسراء/107) . (قل آمنوا به أو لا تؤمنوا إن الذين أوتوا العلم من قبله إذا يتلى عليهم يخرون للأذقان سجداً)

"De ki: Siz ona ister inanın, ister inanmayın; şu bir gerçek ki, bundan önce kendilerine ilim verilen kimselere o (Kur'an) okununca derhal yüzüstü secdeye kapanırlar." (İsra Sûresi:

107).

(مریم/58) (إذ تتلى عليهم آيات الرحمن خروا سجداً وبكياً) .

"...Onlara, çok merhametli olan Allah'ın âyetleri okunduğunda ağlayarak secdeye kapanırlar." (Meryem Sûresi: 58).

ألم تر أن الله يسجد له من في السماوات ومن في الأرض والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب (الحج/18) (وكثير من الناس وكثير حق عليه العذاب ومن يهن الله فما له من مكرم إن الله يفعل ما يشاء) .

"Görmez misin ki, göklerde ve yerde olanlar, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde ediyor; birçoğunun üzerine de azap hak olmuştur. Allah kimi hor ve hakir kılar, artık onu değerli kılacak bir kimse yoktur. Şüphesiz Allah dilediğini yapar." (Hac Sûresi:18).

(الحج/77) (يا أيها الذين آمنوا اركعوا واسجدوا واعبدوا ربكم وافعلوا الخير لعلكم تفلحون)

"Ey îmân edenler! Rükû edin; secdeye kapanın; Rabbinize ibadet edin; hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz" (Hac Sûresi:77).

(الفرقان/60) . (وإذا قيل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن أنسجد لما تأمرنا وزداهم نفوراً) .

"Onlara: Rahman'a secde edin! Denildiği zaman: Rahman da neymiş! Bize emrettiğin şeye secde eder miyiz hiç! derler ve bu emir onların nefretini artırır."(Furkan Sûresi: 60).

(النمل/25) (ألا يسجدوا لله الذي يخرج الخبء في السماوات والأرض ويعلم ما تخفون وما تعلنون) .

"Göklerde ve yerde gizleneni açığa çıkaran, gizlediğinizi ve açıkladığınızı bilen Allah'a secde etmezler." (Neml Sûresi: 25).

(السجدة/15) (إنما يؤمن بآياتنا الذين إذا ذكروا بها خروا سجداً وسبحوا بحمد ربهم وهم لا يستكبرون) .

"Bizim âyetlerimize öyle kimseler îmân eder ki, onlarla kendilerine öğüt verildiği zaman secdelere kapanırlar ve Rablerine hamd ederek tesbih ederler de büyüklük taslamazlar." (Secde Sûresi:15).

(ص/24) (وظن داود أنما فتناه فاستغفر ربه وخر راکعاً وأناب)

"Davud, bizim kendisini imtihan ettiğimizi sanmıştı. Hemen Rabbinden mağfiret diledi, rükû ederek yere kapandı, tövbe ile Allah'a yöneldi." (Sad Sûresi: 24).

ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر لا تسجدوا للشمس ولا للقمر واسجدوا لله الذي خلقهن إن كنتم إياه (فصلت/37) (تعبدون)

"Gece ve gündüz, güneş ve ay O'nun âyetlerindedir. Eğer Allah'a ibâdet etmek istiyorsanız, güneşe de aya da secde etmeyin. Onları yaratan Allah'a secde edin." (Fussilet Sûresi: 37).

(النجم/63) (فاسجدوا لله واعبدوا)

"Haydi, Allah için secdeye kapanın ve O'na kulluk edin." (Necm Sûresi: 62).

(الانشقاق/21) (وإذا قرء عليهم القرآن لا يسجدون)

"Onlar, yanlarında Kur'an okunduğu zaman secde etmezler." (İnşikak Sûresi: 21).

(العلق/19) (كلا لا تطعه واسجد واقترب)

"Hayır! Ona uyma! Allah'a secde et ve (yalnızca O'na) yaklaş!" (Alak Sûresi:19).

(Bkz: Fıkh'us-Sünne; c:1, s: 186-188)

el-Albanî, "Temâmu'l-Minne" kitabı, s. 269'da der ki: "كلا" (ile başlayan âyet'in secde âyeti olduğu bilgisi) pek uygun değildir. Çünkü (sened zincirinde) iki bilinmeyen (râvi) bulunmaktadır. Hâfız (İbn-i Hacer), "Telhis" adlı kitabında, el-Münzirî ve Nevevî'nin, bu hadisteki rivâyeti uygun gördüklerini naklettikten sonra; "Abdülhak ve İbn-i Kattan (bu hadisi) zayıf saymışlardır. Bu sened zincirinde Abdullah b. Müneyn vardır ki, bu kişi bilinmemektedir. Ondandır rivâyet eden de, el-Haris b. Said el-İtkî'dir. O da bilinmemektedir. (Nitekim) İbn-i Makula da, 'bu kişinin, (rivâyet ettiği) bundan başka hadisi yoktur', demiştir.

Bu yüzden, Tahavî; "Hacc Sûresinin sonunda ikinci bir secde âyeti yoktur." Görüşünü tercih etmiştir. Bu, aynı zamanda, "el-Muhalla" (kitabın)da İbn-i Hazm'ın da görüşüdür.

Demiştir ki: “Çünkü, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den bu hususta sahîh bir rivâyet gelmemiştir. Bu konuda icma’ da oluşmamıştır. Buradaki âyette secde olduğuna dâir sadece, Ömer b. Hattab, oğlu Abdullah ve Ebu’d-Derda’dan -Allah onlardan râzı olsun- rivâyet vardır.”

Sonra, İbn-i Hazm, Kur’an-ı Kerim’de zikredilen diğer secde (âyetlerinde) de secde edilmesinin meşru olduğu görüşünü dile getirmiştir. Ayrıca ilk onunda, secde yapılması konusunda âlimler arasında ittifak bulunduğunu ifâde etmiştir.

Yine Tahavî de, “Şerh’ul-Ummanî” (1/211) kitabında bu ittifaktan bahsetmiş, ancak Fussilet sûresindeki secde âyeti yerine Sad Sûresi âyetini koymuştur. Daha sonra bu ikisi, sahîh isnatlarla, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den rivâyet ettiklerine göre; Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-; Sâd, Necm, İnşikâk ve İkra’ (sûrelerindeki secde âyetlerinde) secde etmiştir. Bunlardan son üç tanesi, (yukarıda) zikredilen Amr hadisinde, mufassal sûrelerdendir.

Sonuç olarak; bu hadis, isnadındaki zayıflığına rağmen, -çoğunlukla amel edilmesi konusunda- ümmetin ittifakına mazhar olmuştur. Bu husustaki sahîh hadislerin varlığı diğerleri için de delil teşkil etmektedir. Sadece Hac sûresindeki ikinci secde âyeti için sünnetten veya icma’dan delil yoktur. Yinede, bazı sahâbenin bu (hac sûresindeki ikinci secde âyeti) konusundaki uygulamaları, burada da secde yapılabileceğinin doğruluğuna- özellikle de bu konuda aykırı bir uygulama olmadığı için- delalet sayılabilir.

Özet olarak, (Kur’an’daki) tilâvet secdeleri, yukarıda zikredilen 15 yerdedir.

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.